

KSAU § 58/26

Svar på Remiss av Naturvårdsverkets delredovisning av uppdraget att se över vilka arter som bör vara nationellt fridlysta

KS2026.0091

Behandlat av	Datum	Ärende
1 Kommunstyrelsens arbetsutskott	2026-03-25	58/26

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att anta nedanstående yttrande som Skövde kommuns svar till Klimat- och näringslivsdepartementet på remiss om nationellt fridlysta arter.

Beslutsgång

Ordförande konstaterar att det finns ett förslag till beslut och finner att kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Yttrande

Skövde kommun har tagit del av Naturvårdsverkets delredovisning av uppdraget att se över vilka arter som bör vara nationellt fridlysta samt regeringens promemoria om förändringar i regelverket.

Skövde kommun konstaterar att antalet nationellt fridlysta arter föreslås minska från 295 till 255 arter. Kommunen bedömer dock att förslaget faktiska konsekvenser i hög grad avgörs av hur regelverket i artskyddsförordningen utformas och tillämpas.

Kommunen noterar regeringens förslag om undantag från fridlysningsbestämmelserna för pågående markanvändning, vilket syftar till att minska begränsningarna på areella näringar som skogs- och jordbruk. Här understryks vikten av att den framtida regleringen utformas med respekt för grundläggande principer om äganderätt, proportionalitet i myndighetsutövningen samt behovet av förutsägbarhet för investeringar och samhällsutveckling. Nya eller förändrade fridlysningsbestämmelser bör inte innebära oproportionerliga begränsningar av markanvändning eller skapa osäkerhet som hämmar rimlig lokal och regional tillväxt. Samtidigt är det angeläget att skyddet för hotade arter är tillräckligt effektivt för att bidra till miljömålet Ett rikt växt- och djurliv.

Det är oklart vilka konsekvenser de föreslagna förändringarna kommer ha på kommunens arbete med översikts- och detaljplanering, markanvisningar och exploatering. Det behöver förtydligas hur kunskapskraven kring förekomsten av fridlysta arter ska hanteras, hur ansvarsfördelningen mellan kommun och statliga myndigheter ska tolkas samt hur ökade krav ska finansieras om de innebär utökade kommunala åtaganden.

Bakgrund

På uppdrag av Regeringen har Naturvårdsverket sett över vilka arter som bör vara nationellt fridlysta. I redovisningen ingår bland annat en lista över föreslagna arter och en konsekvensutredning. Förslaget berör alltså inte arter som är upptagna i EU-baserade fridlysningsbestämmelser. De nationellt fridlysta arterna föreslås minska från 295 till 255 arter. Några arter som föreslås utgå är bland annat liljekonvalj och blåsippan samtidigt som vissa arter som igelkott, ramslök och ål föreslås att tillkomma.

Den nya artlistan är till stor del förändrad och har ett fokus på hotade arter i den nationella rödlistan från SLU, alltså på de arter som har störst behov av fridlysnings. Det gäller till stor del de arter i de högsta kategorierna i rödlistan som är akut hotad (CR) och starkt hotad (EN). Totalt förekommer 11 arter, som är föreslagna att vara nationellt fridlysta i dessa två hotkategorier, i Skövde kommun. Av dessa bedöms 4 arter inte vara vilda förekomster utan är spridda från trädgårdar eller plantskolor. Det är endast vilda förekomster av växter och djur som kan omfattas av fridlysningsbestämmelserna. I den högsta hotkategorin (CR) finns en art, nämligen saffranstikka, som endast har förekomster inom Ingasäter-Rödegårdens naturreservat. Av starkt hotade arter (EN) finns 6 arter som till största del har förekomster inom naturreservaten Klyftamon, Sparresäter, Borgehall och Östens naturvårdsområde samt inom blivande naturreservatet Lerdala kalkbarrskogar. Inom skyddade områden kommer fridlysningsbestämmelserna inte ha några konsekvenser, då de redan är skyddade enligt reservatsföreskrifterna. Tre arter finns dock utanför skyddade områden nämligen väpplingsanbi som är noterad söder om Klagstorp, mosippa som är noterad vid Locketorp samt skärblad som finns i Lilla Kulhult söder om Lerdala. Dessa förekomster kan alltså få ett starkare skydd enligt regelverket.

Syftet med fridlysnings är att skydda vilt levande djur och växter från att försvinna eller utsättas för plundring. Konsekvenserna av förslaget avgörs främst av hur regelverket kring de nationellt fridlysta arterna är uppbyggt. Regeringen har ett förslag om ändringar i regelverket som träder i kraft 1 juli 2026. Där föreslås bland annat undantag som innebär att förbuden inte ska gälla om pågående markanvändning avsevärt försvåras. Förslaget är alltså tänkt att innebära lättnader för areella näringar som skogs- och jordbruk. Förslagen kan innebära vissa konsekvenser för kommuner när de behöver få bättre kännedom och ta hänsyn till lokaler för fridlysta arter i detalj- och översiktsplaneringsarbetet. Det verkar dock oklart i vilken omfattning dessa konsekvenser blir enligt Naturvårdsverkets konsekvensutredning.

Många remissinstanser har yttrat sig kring Naturvårdsverkets förslag till nationellt fridlysta arter samt förslaget till förändrat regelverk. Länsstyrelsen i Västra Götalands län anser bland annat att förslaget till nytt regelverk uppfattas som krångligt och svåröverskådligt till sin uppbyggnad, och bedömer att det är i behov av omfattande omarbetning. Skogsstyrelsen anser bland annat att de föreslagna förändringarna gör regelverket ännu svårare för enskilda och verksamhetsutövare att förstå och tillämpa. Miljööverdomstolen avstyrker förslaget till förändringar och anser att det krävs ytterligare överväganden innan förslagen görs till författning. Lantbrukarnas riksförbund (LRF) ser generellt positivt på förslaget men ser ändå brister som kan innebära att skogsägare med fridlysta arter på sin mark riskerar en fortsatt omfattande byråkrati. Jordbruksverket bedömer att förslagen riskerar att skapa större osäkerheter för enskilda gällande de lättnader som föreslås för skogs- och jordbrukare. Jordbruksverket konstaterar också att lagstiftningen riskerar att inte uppnå sitt syfte om föreslagna undantag införs.

Handlingar

Tjänsteutlåtande: Svar på Remiss av Naturvårdsverkets delredovisning av uppdraget att se över vilka arter som bör vara nationellt fridlysta

Promemoria. Klimat-och näringslivsdepartementet. 2025. KN2025 01529. Skyddet genom nationell fridlysta

Konsekvensbeskrivning av förslag på arter som bör vara nationellt fridlysta

Förslag på arter som bör vara nationellt fridlysta

Skickas till

Sektor samhällsbyggnad

kn.remissvar@regeringskansliet.se, med kopia till kn.nm@regeringskansliet.se. Ange diarienummer KN2026/00195 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet, se remissmissiv.